

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 5-6. ÉVFOLYAM

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van.

Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert. Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberré. Olyan olvasó emberré, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával. A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.

Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot. Ismerjék a tananyag által előírt memoriterek, azokat értőn elő tudják adni.

Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

5-6. ÉVFOLYAM MAGYAR IRODALOM

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberré teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseivel is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
5. évfolyam	2	74
6. évfolyam	2	74

5. évfolyam

Témakör neve	Órakeret
Család, otthon, nemzet – kisebbségi alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	21
Petőfi Sándor: János vitéz	17
Szülőföld, táj – lírai és kisebbségi alkotások	10
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	14
Egy szabadon választott meseregény elemzése	6
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás	6

6. évfolyam

Témakör neve	Órakeret
Hősök az irodalomban	13
Arany János: Toldi	20
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	13
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	16
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	6
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás	6

5. ÉVFOLYAM

Témakör	V.1. Család, otthon, nemzet	Órakeret 21
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások megismerése és elemzése.</p> <p>Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok</p> <p>Arany János: Családi kör Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér Fehérlófia Az édig érő fa (magyar népmese) Arany János: Rege a csodaszarvasról Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz Bibliai történetek: A világ teremtése, Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok</p>	<p>A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által.</p> <p>Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása.</p> <p>A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben.</p> <p>Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én</p>	

Témakör	V.2. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret 17
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A mű szövegének közös órai feldolgozása.</p> <p>Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor.</p>	<p>A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése.</p> <p>A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása.</p> <p>A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét</p>	

Témakör	V.3. Szülőföld, táj	Órakeret 10
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező lírai és kisepikai alkotások megértése, összehasonlítása. Petőfi Sándor: Szülőföldemen Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájékép	A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben. A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján. A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése. Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése. A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival. Irodalmi atlasz vagy térkép használata. A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal. Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás	

Témakör	V.4. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Órakeret 14
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése.	A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás. A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése. Egyes szereplők jellemzése. Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása. A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő	

Témakör	V.5. Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret 6
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Otthoni olvasás és közös órai szöveg-feldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése.</p> <p>Választható magyar ifjúsági vagy meseregény:</p> <p>Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér</p> <p>Szabó Magda: Tündér Lala</p> <p>Fekete István: A koppányi aga testamentuma</p> <p>Fekete István: Bogáncs</p>	<p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás.</p> <p>A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése.</p> <p>Egyes szereplők jellemzése.</p> <p>Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása.</p> <p>A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő	

6. ÉVFOLYAM

Témakör	VI.1. Hősök az irodalomban	Órakeret 13
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása.</p> <p>Arany János: Mátyás anyja</p> <p>Arany János: A walesi bárdok</p> <p>Hősök-mondák:</p> <p>Beckó vára, Szent László legendája, délvidéki Mátyás-mondák</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p>	<p>Véleményalkotás szóban és írásban az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről.</p> <p>A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése.</p> <p>A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése.</p> <p>Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése.</p> <p>Irodalmi atlasz vagy térkép használata.</p> <p>Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás	

Témakör	VI.2. Arany János: Toldi	Órakeret 20
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A mű szövegének közös órai feldolgozása.</p>	<p>Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs-bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése.</p> <p>Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában.</p> <p>Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok).</p> <p>A mű erkölcsi kérdéskérdéseinek (bűn, bosszú,</p>	

	megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása. Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Témakör	VI.3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret 13
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása. Bibliai történetek: Mária és József története, Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör) Kölcsy Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Honfidal Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Radnóti Miklós: Bájoló	Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban. A téma megjelenését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben. A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése. A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival. Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztím, alliteráció; dal, népdal	

Témakör	VI.4. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Órakeret 16
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése.	A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás. A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel. A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése. A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban. Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek	

Témakör	VI.5. Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény elemzése	Órakeret 6
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése. Választható világirodalmi ifjúsági regény: Daniel Defoe: Robinson Crusoe Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg		A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás. A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel. A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése. A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban. Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	prózai nagyepika, előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő, elbeszélő, időszerkezet, jellemek	

MAGYAR NYELV

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása. Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra. A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szöveggörnyezeti elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
5. évfolyam	2	74
6. évfolyam	2	74

5. évfolyam

Témakör neve	Órakeret
A kommunikáció alapjai	8
Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	10
Állandósult szókapcsolatok	6
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	24
Hangalak és jelentés	8
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	8
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás	6

6. évfolyam

Témakör neve	Órakeret
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási és szövegértési tudnivalók.	56
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	8
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás	6

5. ÉVFOLYAM

Témakör	V.1. A kommunikáció alapjai	Órakeret 8
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
A jelek világa A kommunikáció fogalma, tényezői A kommunikáció nem nyelvi jelei A kommunikációs kapcsolat A beszélgetés	<p>A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben.</p> <p>A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése.</p> <p>A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása.</p> <p>A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése.</p> <p>A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.</p> <p>Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása.</p> <p>Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben.</p> <p>Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése.</p> <p>A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása.</p> <p>A kommunikáció tényezőinek megismerése.</p> <p>A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés	

Témakör	V.2. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Órakeret 10
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
Hang és betű, az ábécé Betűrend, elválasztás Helyesírásunk alapelvei: <ul style="list-style-type: none"> ○ kiejtés elve ○ szóelemzés elve ○ hagyomány elve ○ egyszerűsítés elve 	Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve). A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata	

Témakör	V.3. Állandósult szókapcsolatok	Órakeret 6
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
Szólások Szóláshasonlatok Közmondások Szállóigék Köznyelvi metaforák	A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése. A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák	

Témakör	V.4. A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	Órakeret 24
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
Hangképzés, fonéma A magánhangzók csoportosítása Magánhangzótörvények: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hangrend ○ Illeszkedés Másállhangzótörvények: <ul style="list-style-type: none"> ○ Részleges hasonulás ○ Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás ○ Összeolvadás ○ Rövidülés ○ Kiesés A szavak szerkezete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Egyszerű és összetett szavak ○ Szótó és toldalékok ○ A képző, a jel, a rag 	A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése. A nyelvi elemzőkészség fejlesztése. A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai. A szavak szerkezetének felismerése. A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése. A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban. Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése. Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	beszédhang, fonéma, magánhangzó, másállhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó	

Témakör	V.5. Hangalak és jelentés	Órakeret 8
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
Egyjelentésű szavak Többjelentésű szavak Azonos alakú szavak Rokon értelmű szavak Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak Hangutánzó, hangulatfestő szavak	A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése. Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése. Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező	

Témakör	V.6. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 8
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>A leírás Az elbeszélés A párbeszéd A levél (hagyományos, elektronikus) Vázlat, felelet</p>	<p>Szövegű, értő szövegolvasás gyakorlása. Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása. Reflektálás a szöveg tartalmára. Olvasási stratégiák alkalmazása. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése. A kreatív írás gyakorlása. Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata. Szövegtípusok I. (felelet, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	elbeszélés, leírás, párbeszéd, levél, elektronikus levél	

Témakör	V.7. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 4
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése</p>	<p>A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés. Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken. Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása. Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel. Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán. Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés	

6. ÉVFOLYAM

Témakör	VI.1. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási és szövegértési tudnivalók.	Órakeret 56
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Szóelemek, szófajok</p> <p>Az ige fogalma</p> <p>Az igeidők</p> <p>Az igemódok</p> <p>Az ige ragozása</p> <p>A leggyakoribb igeképzők</p> <p>Az igék helyesírása</p> <p>A határozószó</p> <p>A főnév</p> <p>Személynevek és helyesírásuk</p> <p>A földrajzi nevek és helyesírásuk</p> <p>Az állatnevek, égitestek, márkanamek és helyesírásuk</p> <p>Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk</p> <p>A melléknév</p> <p>A melléknevek helyesírása</p> <p>A számnév</p> <p>A számnév helyesírása</p> <p>A névmások:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ A személyes és birtokos névmás ○ A kölcsönös és visszaható névmás ○ A mutató és kérdő névmás ○ A vonatkozó, határozatlan és általános névmás <p>Az igenevek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ A főnévi igenév ○ A melléknévi igenév ○ A határozói igenév 	<p>A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése.</p> <p>A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban.</p> <p>A szófajok felismerése, helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyítók, mondatok.</p> <p>Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata.</p> <p>Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása.</p> <p>Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése.</p> <p>Reflektálás a szöveg tartalmára.</p> <p>A szövegértés és értő szövegértés gyakorlása.</p> <p>A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése.</p> <p>A kreatív írás gyakorlása.</p> <p>A helyesírási készség fejlesztése.</p> <p>A mérlegelő gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése.</p> <p>A nyelvi elemzőkészség kialakítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyítók, mondatok	

Témakör	VI.2. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 8
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat A plakát, a meghívó A jellemzés</p>	<p>Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása. Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása. Reflektálás a szöveg tartalmára. Olvasási stratégiák alkalmazása. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése. A kreatív írás gyakorlása. Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata. Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok II. (jellemezés, könyvismertetés) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető	

Témakör	VI.3. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 4
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Sajtótermékek jellemző jegyei Könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése</p>	<p>A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés. Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken. Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása. Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel. Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán. Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése. Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés	